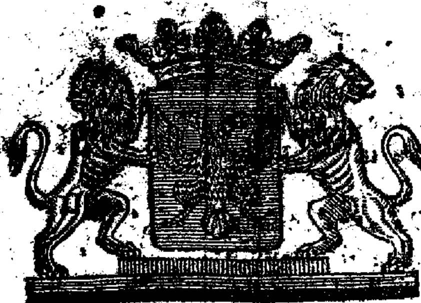
A°. 1837. N°. 103.

ARNHEMSCHE COURANT.

Donderdag den 31 Augustus.

BERLIJN, den 21sten Augustus.

De cholera, die zich sedert eenigen tijd ook weder in deze residentie geopenbaard heeft, is sedert den 21sten dezer in getal van lijders zeer toegenomen. De gezondsheids-commissie te Berlijn heeft zich derhalve genoopt gevonden, daaromtrent eene bekendmaking te doen, volgens welke

van den 22sten tot den 23sten dezer, 128 zieken en 55 sterfgevallen,
„ 23 „ „ 24 „ „ 120 „ „ 57 „ „
„ 24 „ „ 25 „ „ 108 „ „ 59 „ „

zijn aangegeven. Hierbij wordt intusschen aangemerkt, dat onder het getal sterfgevallen ook begrepen zijn degenen, die reeds op de lijst der zieken voor den 22sten moeten gebragt worden.

— Een geneesheer te Warschau meldt het volgende onder dagteekening van den 21sten Augustus: «Gisteren vernam ik, dat te Berlijn mede de cholera was uitgebroken. Als dit werkelijk zoo is, kan ik niet nalaten, eenige berigten, welke van het grootste belang zijn, aan u mede te deelen, daar het drukken van eene verhandeling over dit onderwerp nog eenige weken zal aanloopen, en ik de geruststelling, welke men uit deze berigten zal verkrijgen, niemand gaarne vooraf onthouden zou. — Ik heb namelijk bevonden, dat de cholera eene zeer onbeduidende, altijd *geneeslijke* ziekte is, *als men ze niet verwaarloost;* en op het juiste tijdstip zijn eenvoudige middelen voldoende, om deze ziekte tegen te gaan. De cholera begint namelijk, gelijk ik reeds in de epidemie van 1831 waargenomen en openlijk medegedeeld heb, altijd met eene diarhee, welke van 6 uren tot vier dagen duurt, waarop zich dan eerst plotseling de ziekte ernstig ontwikkelt. Deze diarhee gaat somwijlen met aanvallen, neiging tot braken en beslagen tong gepaard. Genezen wordt zij steeds, als de lijder zich spoedig te bed legt, *vlierthee* (geene andere) in groote hoeveelheid drinkt, tot dat er algemeen zweet ontstaat, en dit zweeten vier tot zes uren onderhoudt, waarbij de voorzorg te gebruiken is, dat de zieke, bij behoefte tot stoelgang, zich het noodige daartoe in het bed laat geven, om alle plotselinge verkoeling bij het zweeten te vermijden. Vergezellen de genoemde gastrische verschijnselen de diarhee, zoo laat men der vlierthee een braakmiddel (uit een halve drachme *Ipecacuanha*; — maar *nimmer* van braakwijnsteen, die in deze ziekte altijd schadelijk is) vooraf gaan. Is de diarhee vergezeld van buikpijn, zoo worden er aromatieke kruiden op de pan droog warm gemaakt en aanhoudend gedurende het zweeten op den buik gelegd. Waar eene drukking in de hartkuil bestaat, legt men mosterddeeg op deze plaats. — Bij deze eenvoudige behandeling krijgt *niemand* de cholera, en van 365 gevallen van dien aard, die mij gedurende de epidemie in de particuliere praktijk voorgekomen zijn, heeft *geen een* de cholera gekregen. — Ik zie de tegenwerping van menig geneesheer vooruit, dat niet iedereen, die gedurende de heerschende epidemie eene diarhee heeft, daarom noodzakelijk de cholera krijgen moet. Deze aanmerking is juist, doch het grootste gedeelte, ja ten minste ⅔ der lijders aan diarhee, krijgt de cholera, als deze gesteldheid verwaarloosd wordt, en iedereen zal liever eenige kommetjes vlierthee willen drinken, dan het er op laten aankomen, of zijne diarhee wellligt niet zonder gevaarlijke gevolgen van zelf zal overgaan. Sommige geneesheeren meenen ook nu en dan een geval waargenomen te hebben, dat de ziekte plotseling zonder voorafgegane diarhee ontstaan is. Een zeer naauwkeurig onderzoek daaromtrent in de cholera-hospitalen, doet mij aan de juistheid dezer waarneming twijfelen; doch zelfs, als zij waar mogt zijn, kunnen enkele gevallen onder duizenden aan het gewigt der algemeene ondervinding geen afbreuk doen. — Deze weinige aanmerkingen mogen dienen tot geruststelling van u en uwe betrekkingen. Aan de geneesheeren, die ik de eer heb te kennen, zal ik zoo spoedig mogelijk uitvoerigere en wetenschappelijkere mededeelingen doen, daar de tegenwoordige groote drukte in de praktijk mij letterlijk geen oogenblik tijd overlaat, om zulks dadelijk te doen.»

— Men verwacht, dat de Koning van Hanover bij de aanstaande groote herfstmanoeuvers zal tegenwoordig zijn. Genoegzaam het gansche derde armee-korps wordt verzameld, en 20,000 man zullen het kamp bij Tellow betrekken.

ZWITSERLAND.

De courant van Zurich behelst het volgende berigt uit het kanton Glarus.

De burgers van Näfels, die tot den middelstand behooren en eenig eigendom bezitten, hebben de staatsregeling gehuldigd, en deze verklaring, tevens met verzoek om bescherming en aanmerking bij eene bezetting van troepen en verdeeling van kosten, voorzien met 51 onderteekeningen. Doch velen dezer burgers hebben 's anderen daags na de overgifte dezer verklaring reeds voor het woedende gepeupel de vlugt moeten nemen.

LONDEN, den 27sten Augustus.

Met eene stoomboot zijn hier berigten uit Lissabon van den 20sten dezer ontvangen, waaruit blijkt, dat de opstand der voorstanders van het charter van don *Pedro* toen aanmerkelijke vorderingen had gemaakt. De hertog *van Terceira* had zich openlijk aan de zijde der Charteristen geschaard, en was den 18den, van zijn landgoed nabij Lissabon, naar de onder bevel van den generaal *Saldanha* vereenigde krijgsmagt vertrokken, gevolgd wordende door ettelijke ingezetenen der hoofdstad en een aantal manschappen van de daar liggende bezetting. De hertog was den volgenden dag te Mafra binnengerukt, en zou zich den 20sten vereenigen met de troepen van *Saldanha*, welke laatste niet, zoo als men laatstelijk te Lissabon meende, van Coïmbra naar Oporto gemarcheerd was, maar met geforceerde marschen, aan het hoofd van omtrent 2000 man, naar Lissabon in aantogt was, en den 19den te Rio-major (15 à 20 uren ten noorden der hoofdstad) stond. Deze gebeurtenissen hadden te Lissabon eene groote opschudding gebaard, en inzonderheid de revolutionaire clubs in beweging gebragt. In allerijl waren eenige honderd man troepen, grootendeels bestaande uit nationale garden, naar de vaste punten aan de monden van den Taag, alsmede naar Villa-Franca en Santarem gezonden, doch op de militairen maakte men weinig staat, en bij de nationale garden verwachtte men weinig gezindheid, om voor eigene rekening ernstige krijgsgevaren te trotseren.

Hier te lande voorspelt men de zegepraal der Charteristen.

— Woensdag namiddag is, ten gevolge van het ontstaan eener opening in den bovenkant van den gang onder den Teems door, deze gang, binnen enkele uren tijds, geheel met water gevuld geworden. Onmiddellijk zijn door den ingenieur *Brunel*, onder wiens opzigt dit reuzenwerk tot dus verre voortgezet is, de noodige maatregelen genomen om deze opening van boven te stoppen, ten einde daarna tot de opening van de groote hoeveelheid waters over te gaan, tot hetwelk voorzeker twee à drie weken tijds vereischt zullen worden.

PARIJS, den 26sten Augustus.

De gewone berigten uit Madrid van den 19den brengen thans insgelijks de tijding der verandering van ministerie aan. Zij behelzen nog niets omtrent hetgeen op de uitvaardiging van het decreet der Koningin gevolgd is. Het blijkt daaruit echter, dat de heer *Mendizabal*, nog voor de ontbinding van het ministerie *Calatrava* eene poging willende doen om hetzelve in stand te houden, in naam der ministers aan den generaal *Espartero* de verzekering gegeven had van gezamenlijk te zullen aftreden, zoo hij, *Espartero*, eerst bij de reeds ingeoogste lauweren nog dien van de inneming van Segovia had gevoegd. Men zegt dat *Espartero* hierin zou bewilligd hebben, zoo zijne onderhebbende officieren niet op eene dadelijke aftreding der ministers hadden aangedrongen.

Men verwachtte te Madrid dat het afgetreden ministerie een beroep aan de revolutionnaire junta's zou doen; zelfs werd verzekerd dat reeds circulaires door hetzelve aan die ligchamen waren afgezonden.

De eerste maatregel dien men van het nieuwe kabinet verwachtte was de ontbinding der cortes.

— Het ministeriele ochtendblad geeft heden wederom zijne vreugde over de plaats gehad hebbende gebeurtenis te Madrid te kennen, die het als zeer voordeelig voor den afloop der constitutionele zaak in Spanje beschouwt. Den tegenzin schetsende, dien het afgetreden ministerie bij de Spaansche bevolking had opgewekt, zoo om deszelfs oorsprong, als ten gevolge van de maatregelen door hetzelve genomen en waardoor het nooit eenig vertrouwen bij de natie had verkregen, tracht het *Journal* den generaal *Espartero* van den blaam van laauwheid en onkunde te zuiveren, en zijne lezers ingenomen met hem te maken, door te zeggen, dat niemand beter dan hij wist waardoor de inneming van Bilbao en de zegepraal van den baron *de Meer* bij Gorsona, geen beslissenden invloed op de Spaansche zaken gehad hebben. Om dat thans, nu hij aan het bewind was gekomen, niets hem meer ter harte zou gaan dan de zorg voor het onderhoud der legers en het vestigen van de

geusche aandacht des bestuurs op de juiste middelen die daartoe dienen moesten. Die middelen bestonden werkelijk, volgens de *Débats*, in Spanje; en er was slechts een bestuur noodig dat geestkracht, goede trouw en eenige behendigheid kunde vertoonde, om ze uit het hart der natie te voorschijn te doen treden.

Aan het slot van zijn betoog poogt het *Journal des Débats* den franschen gezant te Madrid vrij te pleiten van de beschuldiging der revolutionnair gestemd Parijsche bladen, dat hij een voornaam deel aan het voorgevallene te Madrid zou gehad hebben, meenende hetzelve dat de heer *de Latour Maubourg* evenmin schuld daaraan had, als zijn voorganger te Madrid aan den eersten val van den heer *de Mendizabal*, in Mei 1836.

Van den 27sten Augustus.

De volgende telegrafische depêche zijn alhier afgekondigd:

Bayonne den 25sten Augustus.

„De berigten van Madrid van den 21sten dezer melden, dat het ministerie nog niet gevestigd is; drie ministers hebben slechts de portefeuilles aangenomen; eene groote gisting heerscht er in de hoofdstad, doch zonder wanorde.

„*Espartero* is nog te Torreladones. De 65 officieren, die hij had gearresteerd, zijn ontvlugt.

„Men zegt, dat de *Zariateguy* langs de Opper-Ebro zal terugkeeren.

„Het leger van *Escalera* is te Miranda en te Vittoria in opstand gekomen; hij is door zijne soldaten vermoord, omdat hij de Carlisten naar Segovia niet gevolgd is.

„De Chapelgorris zijn te Oyarzum in opstand gekomen, ten oorzake van hunne achterstallige soldij. Men is den 23sten geslaagd, hen te bevredigen.

„Den 22sten was er geen nieuws te Saragossa en den 24sten waren te Pampeluna 130 man van het fransche legioen naar Frankrijk gedeserteerd met wapens en bagage. Zij waren aan de grenzen nog niet aangekomen."

De generaal *Escalera*, welke door zijne soldaten vermoord is, was door den generaal *Espartero*, toen deze naar Arragon trok, om Don Carlos te vervolgen, met het bevel over het noorder leger belast; hij vervolgde de expeditie van *Zariateguy*, doch vreezende voor de veiligheid dier omstreken, alwaar de Carlisten eene groote magt ontwikkelden, vestigde hij zich te Miranda, alwaar hij de beide oevers der rivier bewaakte en den Carlistischen generaal *Uranga* noodzaakte het beleg van Penacerrada op te breken. Hij heeft in alles zijn pligt gedaan, en is dus zonder reden door zijne oproerige soldaten vermoord. Hij was een van de beste officieren der Christinos.

Bordeaux 25 Augustus.

„Geheel Kastilië, tot aan de Douro, is verlost van de Carlistische expeditie, die deze rivier bij Aranda weder is overgetrokken. *Vigo* is den 18den aangekomen zonder den vijand te kunnen inhalen, die zijnen marsch versnelde, om zich vermoedelijk in het gebergte van Soria te werpen.

„Den 20sten was Madrid rustig. *Espartero* en zijne troepen hielden de stellingen bij de Sierra bezet."

AMSTERDAM den 29sten Augustus.

Beurs van 28 Augustus.

Door buitengewone gelegenheid zijn heden tijdingen uit Madrid tot den 21sten dezer ontvangen; de hoofdstad was rustig; intusschen was het nieuwe ministerie nog niet geconstitueerd, doordien verscheidene leden daarvan geweigerd hebben het portefeuille aan te nemen; men ziet te Parijs en Antwerpen niet zonder vrees voor de verdere handelingen van den generaal *Espartero*, en daardoor hebben ook de Spaansche schuldbrieven zoo weinig gevarieerd.

Beurs van 29 Augustus.

Er ontbreken ons heden alle nadere tijdingen uit Spanje, en dien ten gevolge waren ook de omzettingen en prijsveranderingen in de Spaansche schuldbrieven zeer onbeduidend; men heeft heden over Engeland [illegible] belangrijke tijdingen uit Portugal ontvangen; de *charter gezinden* winnen meer en meer veld, en men gelooft algemeen, dat dezelven [illegible] zullen: op den prijs der Portugeesche effekten hebben echter deze [illegible] geinfluenceerd.

Van [illegible] schuldbrieven was veel vraag naar oude aandeelen handelmaatschappij, die daardoor eene prijsverbetering ondervonden; alle overige bijna onveranderd.

Blijvende prijzen ten $4\frac{1}{2}$ uur.

Holland. $2\frac{1}{2}$ pCt. $52\frac{1}{2}$ à $\frac{9}{16}$; 5 pCt. $100\frac{5}{8}$ à $\frac{3}{4}$; Kansbiljetten $22\frac{7}{16}$; Amort. Syndicaat $93\frac{1}{2}$ à $\frac{5}{8}$; nieuwe $75\frac{1}{2}$; oude aandeelen handelmaatschappij $161\frac{7}{8}$ à $\frac{1}{2}$; 5 pCt. Oost-Indië $98\frac{5}{8}$.

Spanje. Ardoins $18\frac{15}{16}$ à 19.

Rusland. Oude Rothsch. $104\frac{3}{4}$; nieuwe $104\frac{1}{2}$ à $\frac{5}{8}$; Russen van 1831 en 1833, $96\frac{1}{4}$; Rothsch. $66\frac{3}{8}$.

Oostenrijk. 5 pCt. metalliek $100\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; $2\frac{1}{2}$ pCt. $54\frac{1}{2}$.

Mengelwerk.

Verslagen der Gedeputeerde Staten.

Den 17den Augustus heeft de *Staats-Courant* het slot gegeven van de Verslagen en Uittreksels uit de Verslagen, omtrent den toestand der provinciën, door de Gedeputeerde Staten aan de Staten Provinciaal gedaan. Het is ons oogmerk niet, deze *courant* te vullen met uittreksels uit die uittreksels; alleenlijk willen wij eenige opmerkingen, welke wij bij het lezen derzelve maakten, mededeelen.

Vooreerst, begrijpen wij niet, waarom de *Staats-Courant* slechts betrekkelijk twee provinciën, *Holland* en *Vriesland*, het geheele Verslag openbaart, terwijl zij zich nopens de andere tot een uittreksel bepaalt. Bij den eersten opslag meenden wij, dat zulks geschiedde ter bekorting van overbekende of voor het algemeen minder belangrijke bijzonderheden en uitweidingen: doch dit is geenszins het geval. In het verslag van *Vriesland* wordt ons kond gedaan, dat het Koninklijk Huis zich weder in de gelukkige geboorte [illegible] mogen verblijden, (hetgeen iedereen wist); in het Uittreksel van *Overijssel*, afgelegd den 4den Julij, vinden wij ruchtbaar gemaakt, dat Z. M. den 8sten Junij van *Zwolle* naar *Leeuwarden* is vertrokken, (even versche als in een provinciaal verslag onmisbare bijzonderheid); terwijl eindelijk geene der uitweidingen van het kokinje-verslag in het Uittreksel nopens *Zeeland* schijnt besnoeid. De pathetische aanhef, de lijkredenen op de heeren VAN CITTERS en BECKER, de inleiding tot elk bijzonder artikel, allerhande kleine bijzonderheden, waarvan vele voor ingezetenen uit andere provinciën van volstrekt geen belang, — dat alles wordt ons in een dozijn kolommen medegedeeld. Wat is er dus uit de meeste verslagen weggelaten? Waarom geeft de *Staats-Courant* niet al de verslagen in hun geheel? Werden er in sommige ook aanmerkingen gemaakt, die het gouvernement minder bevielen?

In dit geval gelooven wij evenwel, dat men beter zou gedaan hebben met dezelve openbaar te maken; zij zullen toch wel niet zoo onrustbarend zijn, dat het nog verkieslijker is dezelve aan het vergrootglas der onzekerheid te wagen.

Volgens hetgeen wij uit de Verslagen en Uittreksels opmeken, schijnt de toestand der provinciën over het algemeen vrij gunstig. De voornaamste provincie echter, wier bevolking bijna de helft van die onzes rijks uitmaakt, *Holland*, heeft niet veel reden van vreugde. Gelijk in alle andere gewesten, is er de bevolking toegenomen, maar het armwezen insgelijks. Te *Amsterdam* ontvangt genoegzaam een derde gedeelte der bevolking bedeeling. De handel is in de provincie eer af dan toegenomen. Alleen te *Rotterdam* werd, in 1836, de verzending naar *Duitschland* op $4\frac{1}{2}$ millioenen nederlandsche ponden minder dan het vorige jaar genoteerd. De graanhandel bleef weinig beduidend. Scheepsbouw en timmerhout werd er in minder hoeveelheid dan in vorige jaren ingevoerd; terwijl de tabakshandel kwijnende bleef en zich nagenoeg tot de binnenlandsche consumtie bepaalde. Pijpmakerijen en potterijen waren kwijnende. De scheepvaart had eene aanzienlijke vermindering ondergaan. Daarbij waren er groote schaden aan dijken en andere openbare werken geleden. Dienaangaande luidt het Verslag: „De gesteldheid, door al deze calamiteiten aangebragt, is zoo veel te hagchelijker, daar schier overal de middelen ontbreken, om de vereischte herstellingen op eenen eenigzins vasten voet daar te stellen, en evenwel de gewestelijke geldmiddelen, in derzelver tegenwoordigen aan U. E. G. A. overbekenden min gunstigen toestand, geene nieuwe opofferingen ter ondersteuning gedoogen, en mitsdien de ten dien aanzien gedane aanvragen, zonder uitzondering zijn moeten afgewezen worden. De dijks- en polderbesturen hebben zich derhalve gedrongen gezien de hulp van het gouvernement in te roepen en blijven met ons op eene gunstige beslissing uitzien en hopen."

Wij hopen die mede voor *Holland*; het zou jammer zijn, dat, bij gebreke van genoegzaam herstelde dijken, de najaarstormen *de verfraaijingen van het Haagsche bosch* minder bekoorlijk maakten voor de bewoners der residentie, en menige borst, die nu reeds, — de Hemel weet waarom! — kruisen genoeg heeft, bevochtigden. Ook kan er in *Holland* geen gebrek zijn aan gelden, ten behoeve van *noodige* uitgaven; anders zou Z. M., noch de provincie, noch de gemeente-besturen hebben veroorloofd, dat sommige steden, bij gelegenheid van des Konings oponthoud aldaar, zeer aanzienlijke kosten aan illuminatien, vuurwerken, enz., maakten. Men kan dus de belastingschuldigen gerust wat meer laten betalen, zonder zich te verbeelden, gelijk de Gedeputeerden schijnen te doen, dat zulks *eenig bezwaar* voor hen opleveren zal.

Ten aanzien der gevangenissen, welke op meer dan eene plaats voorziening behoeven, spreekt men inzonderheid te *Amsterdam* van de bekrompenheid en zelfs *bouwvalligheid* van het tegenwoordig in gebruik zijnde huis van arrest en justitie. „Ook te *Haarlem* kan de tegenwoordige staat der dingen in dit opzigt niet langer voortduren, en houdt men zich onledig met het *ontwerpen* van verbeteringen."

Dat heet nog: *haast u langzaam.* Terwijl de tegenwoordige staat der dingen *niet langer voortduren kan*, houdt men zich onledig met het *ontwerpen* van verbeteringen. Gelukkige gevangenen! Doch als hunne muren instorten, zal men hen ongetwijfeld naar het Paviljoen *Welgelegen* leiden, voor welke kunstgalerij men uit de provinciale middelen *f* 1000 verlangt.

En zijn er wel, die zeggen: eerst dijken en gevangenissen, dan verfraaijingen aan het Haagsche bosch, illuminatiën, vuurwerken en kunstgalerijen: maar dat zijn waanwijze vitters, ingebeelde wijsneuzen, knapen, opruijers van minkundigen, gelijk LIBRY BAGNANO, graaf en galeiboef voor dezen, en de correspondenten der *Utrechtsche Courant* ten huidigen dage zouden zeggen. «De goede handhaving van policie," luidt eindelijk het Hollandsche verslag, «is zonder botsing allerwege verzekerd geworden." Waarachtig! Dus behoort het tot de *handhaving van goede policie*, dat een rustig burger, op sommige dagen, niet op straat kan komen, zonder zich in het gevaar te begeven van zich zijne oogen door voetzoekers of dergelijk tuig te zien uitbranden? Een vuurregen op zijne paarden, in zijn rijtuig, op de dunne kleeding zijner vrouw te ontvangen? Herhaaldelijk hebben wij over dit verregaande misbruik te *Amsterdam* klagten gelezen in het *Handelsblad.* Den 24sten Augustus des vorigen jaars bevonden wij ons te *Rotterdam*, en hadden, des avonds tusschen 8 en 10 ure, op verschillende plaatsen der stad, inzonderheid op de Hoogstraat, alle moeite om ons tegen den vuurregen te beveiligen. Daarover klagende, vernamen wij, dat het afschieten van vuurwerken en pistolen in de bevolkste buurten, hetwelk reeds meermalen ongelukken had veroorzaakt, niet alleen op 's Konings verjaardag, maar ook op St. Nikolaas en Oude-jaars-avond, somtijds verboden, maar nooit belet werd. Mogelijk noemen de heeren Gedeputeerden zulks *goede policie;* mogelijk ook komt nimmer een dier heeren bij vermelde gelegenheden op straat; hetgeen zeer wel het geval zou kunnen wezen, althans indien *Holland* voor hare Gedeputeerden, even als voor hare Provinciale Staten, tachtigjarige grijsaards kiest.

(*Het slot hierna.*)

Het Haarlemmer Meer.

Ondernemingen van grooten omvang, zijn gewoonlijk van langen duur, dikwijls gepaard met oogenschijnlijk onoverkomelijke gevaren of hindernissen, en leveren altijd menigvuldige stof tot velerlei beschouwingen en bedenkingen op. Tot die ondernemingen behoort vooral het zoo menigmaal te berde gebragte ontwerp ter droogmaking van het *Haarlemmer Meer.* Voorwaar eene onderneming, welke in de gevolgen door vele kundige lieden geducht, maar door niet minder kundigen als gewenscht en met verlangen zelfs wordt verwacht. Een berigt, dezer dagen in de dagbladen opgenomen, alsof de regering ernstig bedacht was, om tot die droogmaking over te gaan, zal gewis aan velen vernieuwde stof gegeven hebben, om het vraagstuk op nieuw van alle zijden te beschouwen. Het zou overbodig zijn, om op nieuw in het breede op te halen, hoe het *Haarlemmer Meer* zich van lieverlede heeft uitgebreid, zich met andere *meertjes* heeft verbonden, dorpen en strooken lands heeft verzwolgen, en hoe die ontzaggelijke waterplas zich meer en meer heeft gerond, en nog voortgaat zich te ronden; hetwelk misschien, indien daarvoor niet gewaakt wordt, nieuwe rampen kan doen ontstaan, en ons reeds zoo verminderd grondgebied nog meer verbrokkelen en doen inkrimpen. Reeds ten jare 1763 verscheen er te *Amsterdam* eene verhandeling in het licht, over het droogmaken van het *Meer;* terwijl LEEGHWATER ons ook zijne gevoelens daarover heeft nagelaten. Ook kan men bij LE FRANCQ VAN BERKHEY naauwkeurige beschrijvingen van dit *Meer* vinden, in het eerste deel zijner *Natuurlijke Historie*, bladz. 221 en volgende. Het is nog niet veel jaren geleden, dat de zaak op nieuw is ter sprake gebragt, en heeft over de droogmaking van het *Haarlemmer Meer* de kundige VAN LYNDEN VAN HEMMEN opzettelijk een werk geschreven, dat wel verdient met aandacht gelezen te worden. Dat BILDERDYK goedvindt, om (*Geschiedenis des Vaderlands I. D. bl. 25*) te zeggen, omtrent dit *Meer:* «men drijft echter het droogmaken, en zal het, vermoedelijk, eenmaal *doordrijven*, en de beweegreden daarvan bestaat in *uitzicht op geldwinst*, maar de uitvoering zal den geheelen ondergang der provincie met zich sleepen." Dit bewijst niets, want het is er eerstens verre af, dat die droogmaking *doorgedreven* wordt, of zal worden; want zoodanige ondernemingen moeten het resultaat van op proeven gebouwde berekeningen zijn; en ten andere, wordt het ontwerp niet voorgesteld *met uitzicht op geldwinst.* Zoo toch niet kan gerekend en genoemd worden een gunstige uitslag der onderneming, waarbij het beletten van het wegrooven van den grond, en het hergeven aan de bebouwing van eene nu niets dan visch opleverende oppervlakte van den vaderlandschen grond. Indien de belooning voor arbeid en moeite zoo groot is; indien de volharding en het genie zulken heerlijken loon zich weggelegd ziet voor een werk, dat jaren vereischt, om het tot volkomenheid te brengen, — moet men dan zoo iets aan *uitzicht op geldwinst* toeschrijven, of bezielt eene meer edele gedachte 's lands hooge regering? Maar indien het uitzigt, om aan de bebouwing eene zoo groote uitgestrektheid gronds terug te geven, al geschieden moge met het doel, om daarmede aan de ingezetenen voordeel te doen, dan zoude zulks daarom niet te wraken zijn, wanneer de mogelijkheid der uitvoering betoogd en het voordeel berekend kon worden. De droogmaking der *Zuid-plas*, eene onderneming die nog al van tamelijken omvang is, beantwoordt tot heden aan de verwachting; en als men de reeds vroeger drooggemaakte plassen in *Zuid-Holland* ziet, zal men zich niet zoo behoeven te bekommeren. Zonder innig meêgevoel over de grootschheid der onderneming; zonder bewustzijn, dat menschelijke grootheid en edele volharding ook in de ziel der Nederlanders wonen, — kan men niet gelezen hebben het ongekunsteld verhaal, door het *Journal de la Haye* uit het *France industrielle* overgenomen, betreffende het Zwitsersche kanton *Unterwalden;* het *Lungern-Meer* is afgeleid door eene ondermijning, ter lengte van meer dan zevenhonderd voeten, ter hoogte van zes, en ter breedte van vijf voet, uitgehouwen in eene kalkachtige rots, den *Kaiserstuhl* genaamd. Na vijftigjarigen arbeid zag het tegenwoordige geslacht, in den aanvang dezes jaars, de grootsche onderneming gelukt, en eene aanzienlijke streek lands ter bebouwing verworven door eene bijna onmogelijk geachte inspanning van ziels- en ligchaamskrachten. — Het is echter niet noodig, zoo verre de oogen te slaan; op het tijdstip dat de opstand in de zuidelijke gewesten dat land van ons vreemd maakte, werd eene onderneming met gewenscht einde bekroond, die onder MARIA THERESIA en onder JOSEPH II. herhaalde malen vruchteloos beproefd was en als onmogelijk achter de bank geschoven. Koning WILLEM's zucht ten goede en zijn volhardende geest wisten evenwel dat onmogelijk geoordeelde mogelijk te maken: het kanaal van *Charleroy* bestaat. De *Noord-* en *Zuid-Willems-Vaart*, het kanaal van *Voorne* en zoo vele andere reuzenwerken zijn met goed gevolg in dezen tijd ondernomen en voltooid; en de Westkappelsche zeedijk vertelt aan het levend geslacht, hoe niets onmogelijk is, wanneer overleg aan wetenschappelijke kennis gepaard wordt, volharding en besef van verpligting, om voor de nakomelingschap te arbeiden, de handen reppen doet, en het oude en ongeluk barende: «*onze voorouders hebben het zoo gevonden en ons zoo overgegeven, en dus moeten wij het ook zoo aan onze nakomelingen overlaten*", geweerd wordt uit de raadslagen der regering. Het goede voorbeeld, dat het voorgeslacht ons heeft nagelaten, en niet deszelfs verkeerdheden, moet men slechts ter navolging voor oogen hebben: als men stilstaat op den weg te midden van algemeenen vooruitgang, wordt het volk van *Nederland* ras het laatste, en het kon het eerste zijn. Bovendien hebben de voorouders vele en groote ondernemingen gedaan, waarvan de goede uitslag hun niet twijfelachtig scheen kon, naar de wetenschappelijke beschaving, die hun eigen eigen was. Maar in de laatsten tijd heeft de wetenschap in alle vakken groote vorderingen gemaakt; en is de toestand des lands en der bewoners ook in dat opzigt gewijzigd; zoodat hetgeen vroeger groote bezwaren scheen te lijden, thans meer gemakkelijk geworden is; zoodat de Nederlander van den ouden tijd, indien hij op dezen tijd den vaderlandschen grond terug zag, in verrukking en met billijke bewondering zou mogen uitroepen: *Omnia jam fiunt, fieri quae posse negabam.*

Waterhoogte te Arnhem.

Den 29 Aug. 1 El 8 Palm 5 Duim; gewassen 0 Duim gevallen 5 D.
Den 30 Aug. 1 El 7 Palm 8 Duim; gewassen 0 Duim gevallen 7 D.

Advertentiën.

Zuivering van Legale Hypotheken.

Uit drie behoorlijk geregistreerde Exploiten, van den 25sten, 26sten en 28sten Augustus 1837, respectivelijk beteekend door de deurwaarders *ANTOON BERNARD COURBOIS*, *LAMBERTUS HARMENZON* en *NICOLAAS ANTONIUS GEURTS*, residerende te *Nijmegen*, *Leeuwarden* en *Arnhem*, blijkt, dat, ten verzoeke van den Wel Edel Geboren Heer *JERONIMUS JOHANNES NOLTHENIUS*, particulier, wonende te *Amsterdam*, aan den Wel Edel Gestrengen Heer *HENDRIK FREDERIK KAREL DUICKER*, Majoor, Ridder der Militaire Willems-Orde, 3de klasse, en van den Nederlandschen Leeuw, in garnizoen te *Nijmegen*, in deszelfs relatie van toeziende voogd over *HENDRIK FREDERIK KAREL*, — *SARA MARIA* en *SARA GEERTRUIDA VAN OVERVELDT*, minderjarige kinderen van na te noemen Heer *VAN OVERVELDT*, bij zijne vooroverledene echtgenoot, Vrouwe *ALLEGUNDIS MARIA HERMANNA JOANNA DUICKER*, in tweede huwelijk verwekt, mitsgaders aan den Wel Edel Geboren Heer Mr. *EWERT ROORDA*, zonder beroep, wonende te *Leeuwarden*, in deszelfs hoedanigheid van toeziende voogd over *WILLEMINA LIVIA* — en *SA*[illegible]*ADRIANUS VAN OVERVELDT*, Adelborst aan het Instituut te *Medemblik*, minderjarige kinderen van denzelfden Heer *VAN OVERVELDT*, bij zijne vooroverledene echtgenoot, Vrouwe *JACOBA GEERTRUI ROORDA*, in eerste huwelijk, verwekt, alsmede aan den Heer Officier bij de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te *Arnhem*, en aan Vrouwe *FRANÇOISE SOPHIE CORNELIA DE VAYNES VAN BRAKELL*, echtgenoot van den Wel Edel Gestrengen Heer Mr. *SJOERD JACOBUS VAN OVERVELDT*, Advocaat, wonende in de gemeente *Arnhem*, en, zoo veel noodig, aan dezen Heer *VAN OVERVELDT* zelven, insinulatie is gedaan eener acte van depôt, den 22sten Augustus 1837 door Mr. *H. J. KRONENBERG*, Procureur bij de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te *Arnhem*, ter Griffie derzelve Regtbank gedaan en verleden, van de gecollationneerde kopij eener acte van koop, den 15den derzelfde maand, voor den te *Arnhem* residerenden Notaris Mr. *JACOB NIJHOFF* en getuigen gepasseerd, waarbij de bovengenoemde Heer *VAN OVERVELDT* aan boven vermelden Heer *NOLTENIUS*, onverminderd de lasten en bedingen, in die koopacte vermeld, voor eene som van *f* 40,000, heeft verkocht het LANDGOED, *PRESIKHAAF*, gelegen in de gemeente *Arnhem*, aan- en zuidelijk van den Straatweg naar *Kelp*, met al wat daarbij behoort, zoodanig, als hetzelve in de gedeponeerde gecollationneerde kopij in het breede is omschreven, zijnde die insinuatien en dat depôt geschied, om te komen tot de zuivering van dat onroerend goed van legale hijpotheken, waarmede hetzelve, onafhankelijk van alle formaliteit van inschrijving, ten laste meergenoemden Heer *VAN OVERVELDT*, en ten voordeele van diens tegenwoordige echtgenoot, of zijner, uit vorige huwelijken gesprotene, minderjarige kinderen mogt bezwaard zijn, terwijl de bekendmaking door dit berigt geschiedt ten behoeve van de bij den kooper onbekenden, die, uit kracht van bestaande legale hypotheken, inschrijving zouden kunnen nemen, ten einde die inschrijving alnog binnen den bij de wet bepaalden termijn te kunnen bewerkstelligen.

Hetgeen certificeert,
H. J. KRONENBERG,
Procureur.

Uit de hand te Koop:

Eene eerst onlangs te *Brussel* gemaakte TILBURY, met LOSSE KAP en verder TOEBEHOOREN; te zien en te bevragen bij den Kastelein *MEULENBROEK* in de *Geldersche Bloem* te *Arnhem*.

---

† § † *Tegen* 14 November te huur een KOETSHUIS en STAL voor drie Paarden, beiden gestukadoord; te bevragen bij Mr. *EVEKINK BUSGERS.*

---

† § † Er wordt gevraagd in de gemeente *Arnhem*, liefst in de nabijheid van den Rijn of van de Sint-Eusebius-poort, in koop of in huur, een PAKHUIS, of wel een locaal, geschikt om daartoe te worden ingerigt, of het noodige TERREIN, om hetzelve daarop te bouwen. — Adres bij den Notaris *GODEFROY*, aldaar.

---

† § † Na afloop van de Kermis te *Arnhem* is uit de hand te koop, de GROOTE TENT of MANEGE, welke thans [illegible] Cirque Olympique gebruikt wordt, en dagelijks te zien en te bevragen is, aan de Tent zelve, staande op het plein bij de Walstraat.

---

† § † In het Galanterie-Magazijn van *S. L. JACOBS*, bij de Velperpoort te *Arnhem*, is aangekomen een allerprachtigst en nieuw assortiment Engelsche en Fransche TAFEL en HANGLAMPEN en LUSTERS, tot fabrieks-prijzen verkrijgbaar.

P. S. Voor het goede branden en de deugdzaamheid der Lampen wordt ingestaan.

Platen Magazijn van Utrecht.

De ondergeteekenden hebben de eer het geëerde publiek te berigten, dat zij gedurende de kermis, uitgepakt zijn te *Arnhem*, bij den Heer *ROBERT*, in het *Hôtel des Pays-Bas*, op de groote markt, met een schoon assortiment Engelsche, Fransche, en Italiaansche PLATEN, TEEKENINGEN, van KNIP, Engelsche en Fransche werken, als; GEZIGTEN van *Londen*, *Parijs*, *Edinburgh*, *Zwitserland*, *Bresil*, *Rhijn* enz; BOUWKUNDIGE WERKEN, VOORBEELDEN om naar te teekenen, Engelsche VERF-INSTRUMENTDOOZEN, en alles wat tot de Teekenkunst behoort, nemen kommissien aan om alles wat in hun vak in *Londen* en *Parijs* uitkomt te bezorgen, als ook BOEKWERKEN tot de civielste prijzen; zij belasten zich ook voor Encadrement van Platen en Schilderijen naar de nieuwste smaak.

Bij hen is ook de OPTOGT DER HEEREN STUDENTEN, gegeven bij gelegenheid van het tweede Eeuwfeest der Utrechtsche Hoogeschool, uitgekomen.

CARAMELLI en Comp.

⁂ De Boek- en Kunsthandelaar *W. J. KRUIJT*, te *Arnhem*, heeft op nieuw ontvangen: Een schoon assortiment PLAATWERKEN en STUDIEN, benevens nieuwe BOUWKUNDIGE WERKEN, fraaije Engelsche TEEKEN- en VERWDOOZEN, elegante DAMESPORTEFEUILLES, ALBUMS, enz. enz.

⁂ *J. G. VAN TERVEEN EN ZOON*, Boekhandelaars te *Utrecht*, hebben alom verzonden:

BERIGT VAN INTEEKENING op eene goedkoope en volledige verzameling der DICHTERLIJKE WERKEN van Wijlen Mr. *HIERONYMUS VAN ALPHEN*; opgedragen aan Z. E. D. Zoon, JHR. J. D. VAN ALPHEN, lid der Tweede Kamer van de Staten-Generaal, te *Leijden*; en verrijkt met een *levensberigt van den Dichter*.

Deze eerste volledige verzameling zal vervat zijn in *drie* deelen, post-formaat, elk van 18 tot 24 vellen groot. — De prijs *bij inteekening* is *f* 1-50 per deel, op goed postpapier, en *f* 1-90 op velin papier. — Buiten inteekening kosten de drie deelen *f* 5-40 op postpapier, en *f* 6.90 op velin papier. — De naamlijst der inteekenaren wordt vooraan in een der deelen gevoegd. — De inteekening blijft *uiterlijk* opengesteld tot 1o. October dezes jaars. De uitgevers twijfelen geenszins of de gelegenheid, om zich op eene goedkoope wijze zulk eenen letterkundigen schat te kunnen aanschaffen, zal aan onze landgenooten uiterst welkom zijn; — en het is dus met het meeste vertrouwen op derzelver menigvuldige ondersteuning, dat hun deze inteekening wordt aangeboden.

De lijsten van inteekening zijn, benevens het berigt, bij alle voorname Boekhandelaren in dit rijk voorhanden.

⁂ Bij *H. J. SCHIERBEEK JUNIOR*, te *Groningen*, is uitgegeven, en alom verzonden:

I. *LOUIS LAX*, DE REISKUUR, naar het Hoogduitsch door STEENBERGEN VAN GOOR, in 2 dln. compleet, à *f* 6 — 00.

Dit Werk beveelt zich zeer aan, zoo door onderhoudenden Stijl als ook door afwisseling van Onderwerpen, en biedt zoo wel den Lezer van ernstigere, als van meer vrolijke Werken, eene aangename verpoozing.

II. GEDENKSCHRIFTEN VAN EENEN *KOBOLD*. Fragment, zonder begin en zonder einde van een, bij gelegenheid van het afbreken eens Schoorsteens, in eene Muuropening gevonden Handschrift. Naar het Oorspronkelijk Russisch van den Baron *BRAMBEUS*, à 60 Ct.

III. *M. SAGOSKIN*, DE RUSSEN IN 1612. Een geschiedkundige Roman, in 2 dln., à *f* 4 — 80.

IV. ——————— DE RUSSEN IN 1812. Een geschiedkundige Roman; in 2 dln., à *f* 5 — 50.

A. Peppe van 's Hage,

heeft de eer te verwittigen, dat hij alhier met eene kraam op de markt regt tegen over het huis van den Heer Gouverneur is geplaatst, met een groot assortiment van nieuwmodische rijke SCHWALS en DOEKEN, MOUSSELINE DE LAINE, een groot assortiment echte LYONSCHE ZIJDE, JACONAS, NETELDOEK, ECHARPES, COLLIERS, enz., enz.

De zijde enz. bij eene zeer lage koers ingekocht zijnde, wordt dezelve 15 pCt. beneden den gewonen prijs verkocht. Ook ruilt men doeken.

CIRQUE ROIJAAL OLYMPIQUE.

onder directie van den Heer

J. FOURRAUX.

Op Donderdag den 31sten Augustus 1837, en gedurende de Kermis, alle avonden ten half 8 ure, in de groote Tent, bij de Walstraat te *Arnhem* GROOTE en BRILLANTE VOORSTELLINGEN IN DE RIJDKUNST, PANTOMIMES en GEDRESSEERDE [illegible] PAARDEN. — Alles op de aangeplakte biljetten breeder omschreeven.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrnkker.